Stadskerk Nijmegen (OCP), 15 januari 2023, 2e zondag na Epifanie/Kana-zondag,

voorganger: pastor Janine Kallen (RKK)

[1e lezing: Jesaja 62,1-5] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Omwille van Sion zal ik niet zwijgen,
omwille van Jeruzalem ben ik niet stil,
totdat het licht van haar gerechtigheid daagt
en de fakkel van haar redding brandt.
2 Alle volken zullen je gerechtigheid zien,
alle koningen je majesteit.
Men zal je noemen bij een nieuwe naam
die de HEER zelf heeft bepaald.
3 Je zult een schitterende kroon zijn
in de hand van de HEER,
een koninklijke tulband
in de hand van je God.
4 Men noemt je niet langer Verlatene
en je land niet langer Troosteloos oord,
maar je zult heten Mijn verlangen
en je land Mijn bruid.
Want de HEER verlangt naar jou
en je land wordt ten huwelijk genomen.
5 Zoals een jongeman een meisje tot vrouw neemt,
zo zullen jouw zonen jou ten huwelijk nemen,
en zoals de bruidegom zich verheugt over zijn bruid,
zo zal je God zich over jou verheugen.

[Evangelie: Johannes 2,1-11] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Op de derde dag was er een bruiloft in Kana, in Galilea. De moeder van Jezus was er, 2 en ook Jezus en zijn leerlingen waren op de bruiloft uitgenodigd. 3 Toen de wijn bijna op was, zei de moeder van Jezus tegen hem: ‘Ze hebben geen wijn meer.’ 4 ‘Wat wilt u van me?’ zei Jezus. ‘Mijn tijd is nog niet gekomen.’ 5 Daarop sprak zijn moeder de bedienden aan: ‘Doe maar wat hij jullie zegt, wat het ook is.’ 6 Nu stonden daar voor het Joodse reinigingsritueel zes stenen watervaten, elk met een inhoud van twee à drie metrete. 7 Jezus zei tegen de bedienden: ‘Vul de vaten met water.’ Ze vulden ze tot de rand. 8 Toen zei hij: ‘Schep er nu wat uit, en breng dat naar de ceremoniemeester.’ Dat deden ze. 9 En toen de ceremoniemeester het water dat wijn geworden was, proefde – hij wist niet waar die vandaan kwam, maar de bedienden die het water geschept hadden wisten het wel – riep hij de bruidegom 10 en zei tegen hem: ‘Iedereen zet zijn gasten eerst de goede wijn voor en als ze dronken zijn de minder goede. Maar u hebt de beste wijn tot nu bewaard!’ 11 Dit heeft

Jezus in Kana, in Galilea, gedaan als eerste wonderteken; hij toonde zo zijn grootheid en zijn leerlingen geloofden in hem.

Overweging

Wanneer er vroeger bij ons thuis iets te vieren viel en mijn moeder weer eens haar best had gedaan om iets lekkers en feestelijks op tafel te zetten, dan had ze de gewoonte er altijd nadrukkelijk bij te vertellen waar het brood, of het vlees of het gebak of de wijn vandaan kwam. Het brood kwam van Bastiaens, het vlees van Heseman, het gebak van Duchateau en de wijn van de Acht Zaligheden. Duidelijke taal: ze verwees naar de winkels waar ze de spullen vandaan had. Maar ze bedoelde nog meer dan dat. Onder die concrete taal zat nog een diepere laag. Ze zei zo ook dat ze er alles aan gedaan had om ons iets goeds voor te zetten. Want die vier winkels stonden erom bekend dat ze kwaliteit verkochten! Ze had het beste gehaald dat ze kon krijgen. Maar ook dan zijn we er nog niet. Want daaronder zat nóg een diepere betekenis. Ze drukte er ook mee uit waaróm ze koste noch moeite had gespaard. Omdat ze ons daar een plezier mee wilde doen, ze deed het voor de mensen die haar dierbaar waren. Ze deed het uit liefde voor ons. Dat was haar allereerste motivatie om zich zo in te spannen. Liefde is de diepste laag en brengt mensen in beweging en geeft ons handelen betekenis.

Ik vind het een mooi voorbeeld van hoe alledaagse taal, gewone, concrete woorden, behalve wat ze letterlijk te vertellen hebben, óók een diepere betekenis hebben. Wie vertrouwd is met de taal, en met de cultuur, hoort wat er achter de woorden schuil gaat.

De ceremoniemeester op de bruiloft in Kana kan zijn gasten níet vertellen waar die heerlijke wijn vandaan komt. Hij is verantwoordelijk voor de gang van zaken. Hij doet wat hij kan. Zodat het feest goed verloopt, zodat de gasten zich vermaken, dat niemand iets kan zeggen van de kwaliteit van het eten en drinken. En vooral, de grote zorg van iedereen die een feest geeft, dat er voldoende in huis is. En dan gebeurt het ergste: het feest is in volle gang, en dan is de wijn op! Maar, godzijdank, plotseling zit er - van een onbekende leverancier - nieuwe, uitstekende wijn in het vat. Gelukkig, het feest is gered.

Maar toch vervelend als je niet weet waar die wijn vandaan komt. De ceremoniemeester blijft met die vraag zitten. En wij ook, denk ik. Wij vragen ons af: wat betekent dit verhaal nou? We kunnen ons niet voorstellen dat we dit verhaal alleen maar letterlijk moeten nemen. Maar we zijn niet goed genoeg vertrouwd met de taal uit die tijd om te horen wat er achter de woorden schuilgaat. Vooral ook omdat dit verhaal is opgetekend door de evangelist Johannes. Hij houdt niet van concrete taal, hij houdt van beelden, symboliek, poëzie.
Gelukkig zijn er exegeten, mensen die zich hebben verdiept in de tekst, die ons kunnen helpen de diepere betekenis achter de woorden te ontdekken.

De meeste exegeten wijzen drie sleutels aan. Op de eerste plaats het begin van het verhaal: 'Op de derde dag…'. Wat voor een dag is dat? Je hoort er wel vaker over in het evangelie. *'Breek deze tempel af, en in drie dagen zal Ik hem opbouwen.'* Of: '*Op de derde dag kwam Maria Magdalena bij het graf.'* Of: *'Op de derde dag zal Hij opstaan uit de dood.'* Het gaat blijkbaar om een paasverhaal, een nieuw begin, de dag waarop alles zijn voltooiing vindt. Op de derde dag redt God uit de nood, heft Hij het tekort op.

De tweede sleutel: een bruiloft. In de eerste lezing hoorden we Jesaja ook al spreken over een huwelijk. God huwt Zijn volk, Zijn Israël. Al van oudsher staat in de Bijbel het huwelijk symbool voor het verbond tussen God en de mensen naar Zijn hart. Een bruiloft is een feest waarop twee mensen vieren dat ze voortaan samen door het leven willen gaan. Dat ze elkaar door dik en dun, in lief en leed willen steunen. Daarom ook een prachtig beeld van hoe God met ons mensen verbonden wil zijn. Het verhaal van de bruiloft van Kana vertelt dat Jezus ons daarbij de weg wijst, zodat de bruiloft van God en de mensen niet in het water valt.

De derde sleutel: water en wijn. Zes stenen kruiken staan er. Zes is in de Bijbel het getal van de mens die immers geschapen werd op de zesde dag. ‘Vul ze tot de rand met water,’ zegt Jezus. Vul ze met waartoe ze bestemd zijn: met reinigingswater, met water dat schoonspoelt en verfrist. Vul je leven met recht en gerechtigheid, met liefde, trouw en medemenselijkheid. Het goede leven moet weer gaan stromen! Daar moet je wel wat voor doen. In zo’n kruik ging al gauw 80 tot 120 liter water. En dat zes keer. Hoeveel keren moet je daarvoor wel niet naar de waterput lopen? Het is eigenlijk te gek voor woorden! Wat hebben die dienaren al doende wel niet gedacht? Misschien hetzelfde als wij soms denken: volgeling van Jezus zijn is toch eigenlijk onbegonnen werk. Wat hebben al onze goede wil en inspanningen voor zin? Zal het aanschijn van de aarde echt ooit veranderen?

En toch gebeurt het wonder, bijna terloops, ongezien door de sjouwers, maar geproefd door de verraste ceremoniemeester. Hij proeft, geniet en roemt de wijn! Dit is de beste wijn bewaard voor het laatst, de wijn van de eindtijd, de wijn van de Messias: Chateau-neuf-de Dieu! Wijn als een teken van een nieuw begin! Als een teken van het op handen zijn van het Rijk van God, waar het leven wordt tot een feest.

Zo hebben we dan de meeste elementen bij elkaar om te begrijpen wat er staat: Johannes wil met zijn verhaal van de bruiloft van Kana laten zien wie Jezus werkelijk is. Hij is degene die ons tot elkaar brengt en tot bij God. Hij heeft ons voorgeleefd hoe ook wij telkens weer water kunnen veranderen in wijn. Door met elkaar te breken en te delen, door onderlinge medemenselijkheid, verbondenheid, broeder- en zusterschap. Het is vaak zwoegen en sjouwen maar toch: wanneer wij Jezus’ voorbeeld volgen, gaat het alledaagse fonkelen, krijgt het kleur en smaak, komt het heil in kannen en kruiken.

Ik kom toch weer even terug bij die moeder. Jezus had ook een moeder en die wist wèl waar de wijn vandaan kwam. Eigenlijk hadden we met heel die exegese niet zo moeilijk hoeven doen. Maria zei het meteen: *'Doe maar wat Hij u zeggen zal.'* Een eenvoudig zinnetje, heldere taal. Maar met heel veel diepgang. Dé manier om van dit leven een feest te maken. Amen.

Janine Kallen, ***j.l.kallen@gmail.com***